

УДК 618.17-07-08(09) (477.85)

Т.А. Юзько, О.М. Юзько, А.Б. Жебчук, Л.В. Захаренко, Л.Т. Савчук,
І.В. Чемьоркіна, К.А. Владиченко

ІСТОРІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ЛІКУВАННІ БЕЗПЛІДДЯ НА БУКОВИНІ

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці
Колективний заклад охорони здоров'я «Медичний центр лікування безпліддя», м. Чернівці

Резюме. Наведені історичні дані впровадження допоміжних репродуктивних технологій при лікуванні безпліддя на Буковині.

Ключові слова: допоміжні репродуктивні технології (ДРТ), безпліддя, донатія.

До важливих показників стану репродуктивного здоров'я відноситься безпліддя – нездатність зрілого організму до запліднення.

Допоміжні репродуктивні технології (далі – ДРТ), які є одним із вагомих досягнень ХХ століття, – це методики лікування безпліддя, при яких маніпуляції з репродуктивними клітинами (яйцеклітинами, сперматозоїдами), окремі або всі етапи їх підготовки, процеси запліднення і розвитку ембріонів до їх перенесення в матку жінки, здійснюються в умовах *in vitro* («у пробірці») [2, 3].

За даними державних статистичних звітів в Україні, у 2012 році зареєстровано 44707 випадків жіночого безпліддя (78,9 % серед усіх випадків жіночого безпліддя) і 11941 випадок чоловічого безпліддя (відповідно у структурі – 21,1 %). У 2012 р. у Чернівецькій області було зареєстровано 714 випадків жіночого безпліддя, в тому числі 271 – вперше в житті, та сім випадків чоловічого безпліддя. Проблема діагностики та лікування безпліддя на сьогодні залишається актуальною, незважаючи на суттєві успіхи репродуктивної медицини [1, 6].

Перша згадка про створення Центру репродуктивної медицини (ЦРМ) на Буковині в Чернівцях відноситься до лютого 1995 року. Біля витоків створення перебував професор Олександр Михайлович Юзько, який на той час обіймав посаду завідувача кафедри акушерства і гінекології № 1 Чернівецького державного медичного інституту (Постановою Кабінету Міністрів України № 312 від 04.04.1997 року на базі Чернівецького державного медичного інституту створено Буковинську державну медичну академію). Організатори ЦРМ мали на меті створення державної структури при медінституті з госпрозрахунковим компонентом. Відповідно в травні 1995 року вийшов Наказ про створення ЦРМ при Чернівецькому медінституті на базі кафедри акушерства і гінекології № 1. Почалася робота з пошуку приміщення під ЦРМ, кваліфікованих фахівців, апаратури та інше. Станом на 1997 рік до ЦРМ входять поліклінічне (вул. Гребінки, 9) та стаціонарне відділення (вул. Головна, 129).

Для розширення діяльності в галузі репродуктивної медицини 24.04.1997р. організовано колективний заклад охорони здоров'я «Лабораторія репродуктивної медицини», який на основі дого-

вору з Буковинською державною медичною академією розташувався в приміщенні 4-го поверху по вул. Гребінки, 9. У 1998 році Колективний заклад охорони здоров'я (КЗОЗ) «Лабораторія репродуктивної медицини» (ЛРМ) отримала ліцензію МОЗ України на проведення медичної практики. Це був період становлення репродуктивної медицини на Буковині.

ЦРМ та КЗОЗ «Лабораторія репродуктивної медицини» активно співпрацювали до грудня 2002 року. Народжені сотні дітей після штучного запліднення *in vitro* (IVF, ЕКО). ЦРМ та КЗОЗ «ЛРМ» набули визнання в Україні та за її межами.

Негативною стороною в історії ЦРМ та КЗОЗ «ЛРМ» є період із 01.04.2002 року до кінця грудня 2002 року, коли вони були переведені з приміщення по вул. Гребінки, 9 (сьогодні вул. П. Целана) у приміщення БДМА по Бульвару Героїв Сталінграда, 11, яке не функціонувало. У грудні 2002 року в односторонньому порядку БДМА було розірвано Угоду про співробітництво і керівник КЗОЗ «ЛРМ» вимушений був шукати інше приміщення.

З 01.02.2003 року КЗОЗ «ЛРМ» продовжив роботу в орендованому приміщенні Вузлової клінічної лікарні ст. Чернівці по вул. Червоноармійській, 226. Це період «зрілості» колективу та його справи. Активно впроваджуються в роботу нові репродуктивні технології, оновлюється апаратура та оснащення.

У березні 2009 року КЗОЗ «ЛРМ», який відомий в Україні та за її межами як Буковинський центр репродуктивної медицини, переїхав у новий корпус по вул. О.Боярка, 1А, який розташований в центрі м. Чернівці поряд із готелем «Буковина» та мальовничим парком культури та відпочинку ім. Т.Г.Шевченка.

У 2010 році КЗОЗ «Лабораторія репродуктивної медицини» перереєстровано в КЗОЗ «Медичний центр лікування безпліддя». У 2011 році відкрито амбулаторне відділення Центру та стаціонар на сім ліжок, новий операційний блок. На базі медичного Центру кафедрою акушерства і гінекології ФПО БДМУ проводяться заняття з лікарями – курсантами на циклах тематичного удосконалення (ТУ): «Діагностика та лікування безпліддя. Допоміжні репродуктивні технології:

акушерські та перинатальні аспекти» та «Основи гістеро- та лапароскопії в гінекології». Для занять із лікарями облаштована навчальна кімната з необхідною комп'ютерною технікою та лапароскопічним тренажером, на якому лікарі – курсанти та інтерни відпрацьовують навички лапаро- та гістероскопічних операцій. Проводиться активна науково – дослідна робота. Клінічний матеріал медичного Центру використано в 28 кандидатських дисертаціях, видано підручник «Оперативна гінекологія» (2009), посібник «Допоміжні репродуктивні технології і лікування безпліддя» (2011), три патенти, 9 інформаційних листів, 5 нововведень та ін.

За роботи в галузі репродуктивної медицини професору О.М. Юзько в 2011 році присуджена Державна премія України, нагороджений Почесною Грамотою Верховної Ради України та медаллю «За заслуги перед народом України».

Сьогодні це медичний заклад, який надає всі види медичної допомоги в галузі репродуктивної медицини: запліднення *in vitro* (IVF, ЗІВ, ЕКО), інтрацитоплазматичне уведення одного спермія в яйцеклітину (ICSI), внутрішньоматкова інсемінація спермою чоловіка чи донора, програми донації ооцитів та сурогатного материнства, кріопрограми із заморозки та зберігання статевих клітин та ембріонів, всі види лапароскопічних та гістероскопічних операцій, консультацію уролога, лабораторну діагностику, кольпоскопію, радіохвильову терапію шийки матки, діагностику та лікування іншої гінекологічної патології, УЗД, кардіотокографію, комп'ютерну доплерометрію та доплерографію.

За даними державних статистичних звітів, у 2011 році в Україні виконано 12775 циклів допоміжних репродуктивних технологій. У 2011 р. у КЗОЗ «Медичний центр лікування безпліддя» виконано 178 циклів, у тому числі за видами процедур 60 – IVF, 75 – ICSI, 14 – донація ооцитів, 29 – перенесення кріоконсервованих ембріонів [4].

Частота настання вагітності на 100 розпочатих циклів ДРТ в Україні в 2011 році становила

37,8 %, народилося 4568 немовлят. Всього в Україні народилося після допоміжних репродуктивних технологій з 1999 року 25014 дітей [5].

Висновок

Враховуючи високу ефективність та економічну доцільність допоміжних репродуктивних технологій, у багатьох країнах світу витрати пацієнтів на лікування безпліддя за допомогою цих технологій компенсуються державою або страховими компаніями. Сподіваємось, що допоміжні репродуктивні технології в Україні будуть доступні населенню та стануть основним методом лікування безпліддя.

Перспективи подальших досліджень. Продовжити роботу над формуванням правової, економічної та наукової бази для розвитку репродуктивної медицини.

Література

1. Допоміжні репродуктивні технології в Україні / О.М. Юзько, Н.Я. Жилка, Н.Г. Руденко [та ін.]: зб. наук. праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. Випуск 16, книга 3. – К., 2007. – С. 26-29.
2. Организация системы оказания специализированной помощи бесплодным супружеским парам в Украине / В.К. Чайка, И.К. Акимова, М.В. Попова [и др.] // Современные направления амбулаторной помощи в акушерстве и гинекологии. – Донецк: ООО «Лебедь», 2003. – С. 108-109.
3. Юзько Т.А. Ефективність запліднення *in vitro* при безплідді на фоні дисбіозу піхви та цервікального каналу / Т.А. Юзько // Здобут. клін. та експерим. мед. – 2007. – № 1. – С. 130-133.
4. Юзько О.М. Подолання безпліддя за допомогою допоміжних репродуктивних технологій / О.М. Юзько, Т.А. Юзько // Мед. аспекти здоров'я жінки. – 2009. – № 3 (20). – С. 50-55.
5. Юзько О.М. Допоміжні репродуктивні технології в лікуванні безпліддя в Україні / О.М. Юзько, Т.А. Юзько // Здоров'я жінки. – 2009. – № 3 (39). – С. 201-204.
6. Юзько О.М. Застосування допоміжних репродуктивних технологій при лікуванні безпліддя в Україні / О.М. Юзько, Т.А. Юзько // Жін. лікар. – 2010. – № 2 (28). – С. 30-34.

ИСТОРИЯ ВНЕДРЕНИЯ ВСПОМОГАТЕЛЬНЫХ РЕПРОДУКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ЛЕЧЕНИИ БЕСПЛОДИЯ НА БУКОВИНЕ

Т.А. Юзько, А.М. Юзько, А.Б. Жебчук, Л.В. Захаренко, Л.Т. Савчук, И.В. Чемёркина, К.А. Владиченко

Резюме. Приведены исторические данные внедрения вспомогательных репродуктивных технологий при лечении бесплодия на Буковине.

Ключевые слова: вспомогательные репродуктивные технологии, бесплодие, донация.

**HISTORY OF ASSISTED REPRODUCTIVE TECHNOLOGY FOR TREATING
INFERTILITY IN BUKOVYNA**

T.A. Yuzko, O.M. Yuzko, A.B. Zhebchuk, L.V. Zakharenko, L.T.Savchuk, I.V. Chemorkina, K.A. Vladychenko

Abstract. Historical facts of the introduction of assisted reproductive technologies for the treatment of infertility in Bukovyna are presented in the paper.

Key words: assisted reproductive technology (ART), infertility, donation.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)
Collective health care facility «Medical Center for treatment of infertility» (Chernivtsi)

Рецензент – проф. В.І. Чебан

Buk. Med. Herald. – 2014. – Vol. 18, № 1 (69). – P. 229-231

Надійшла до редакції 29.10.2013 року

© Т.А. Юзько, О.М. Юзько, А.Б. Жебчук, Л.В. Захаренко, Л.Т. Савчук,
І.В. Чемьоркіна, К.А. Владиченко, 2014